

Ciril Kosmač: TANTADRUJ

Kaj v tej noveli predstavlja pripovedni okvir? Primerjajte ga s pripovednim okvirjem v Samorastnikih. V čem je drugačna sporočilna funkcija?

Tako v Tantadruju kot v Samorastnikih je predstavljena ideja malega človeka. Tantadrujeva zgodba nam govori o norčku, ki ga družba ni pripravljena sprejeti, v Samorastnikih pa spoznamo zgodbo družino, ki podobno kot Tantadruj izstopa iz družbe.

V Samorastnikih gre predvsem za zatiranje kmečkega človeka, medtem ko Kosmač preseže »neposredne socialne in eksistencialistične danosti ter jih pravzaprav zakrije s filozofskim spraševanjem o etičnih temeljih sodobnega sveta«.

Kakšno mesto ima motiv smrti v pisateljevem razmišljanju, kakšno v Tantadrujevi zgodbi?

V pisateljevem razmišljanju lahko zaznamo predvsem odklonilen odnos do smrti, noče na glas govoriti o njej. Ko se sprehodi mimo pokopališča, se mu v spomin še posebej vtisne beseda *resurrecturis*. Kljub prisotnosti pokopališča, pomisli, da je lepo živeti in da je življenje vrednota vseh vrednot.

Tantadrujev odnos do smrti pa je povsem drugačen od Kosmačevega. Zanj je prav smrt najvišja vrednota. Mati mu je namreč razložila, da bo šele po smrti lahko resnično srečen. Na trenutke bralec lahko dobi občutek, da se Tantadruj pravzaprav ne zaveda, kaj je smrt v resnici. Tako ga ni strah umreti, saj sploh ne ve, kaj je to. Česar pa ne poznaš, te ni strah.

Kakšno vlogo imajo v noveli župniki, kakšno drugi ljudje?

Župnik predstavlja Tantadruju najvišjo avtoriteto. Kljub svoji želji po smrti, pa vendarle uboga župnika v vsem in tako ne stori samomora. Njegove besede so zanj svete in jih skuša spolniti do črke natančno. V noveli se pojavijo kar štirje župniki in takrat dobimo občutek, da je Tantadruj kar malo zmeden, saj se je naenkrat njegova avtoriteta »početverila«. Podobno kot je župnik avtoriteta za norčke, je poleg tega za ostale ljudi še dušni pastir in spovednik.

Drugi ljudje bolj predstavljajo ozadje, družbo, ki norčke sicer pogojno sprejema, vendar jim noče pomagati. Delujejo kot nekakšna čreda, brez individualnih pobud in pod popolnim nadzorom voditelja, ki je župnik.

Kaj sporoča Tantadrujeva pesem? Zakaj je za razvoj novele pomembna njena sporočilnost?

To je pravzaprav oda smrti. V njej je izražena Tantadrujeva najvišja vrednota, to je smrt. Ti verzi so bistvo njegovega obstoja in bistva. So smisel, ki ga skuša doseči. Pomembna je, ker opiše Tantadrujevo omejenost in mu narekuje naslednji korak v življenju, to pa je smrt. Ko bi zbral štirideset zvoncev naj bi se ubil in jih dal mučencem.

Opišite ostale norčke.

Luka Božorno-Boserna: bil je hrust petdesetih let, padel je z zidarjevega odra ter se hudo polomil. Vse od takrat lahko govori samo še kako naj se gradi navzdol ali po ravnem, nikako pa ne navzgor. Prav zato podpre Tantadrujevo misel, da gre »v jamo«. Saj to on razume kot nekaj dobrega.

Furman-Rusepatacis: o njem izvemo dokaj malo. Skoraj trideset let je služil pri kmetu, kjer so baje jedli samo repo in krompir. Nekega dne naj bi se mu preprosto odtrgalo in je poklal živino. Od takrat naprej govori samo še: »Pha! Raus e patacis – repa in krompir.« in še vedno podivja, če kdo zraven njega omeni repo in krompir ali če to dvoje vidi.

Matic-Enaka Palica: Tudi ta je bil hrust in pol vendar je bil od vseh štirih najbolj otročji, vedno je ponavljal zadnjo besedo, ki jo je slišal. Za nobeno delo ni bil sposoben. In vseskozi skuša odrezati popolnoma ravno palico, kar pa mu seveda nikoli ne uspe.

Kakšno vlogo imajo v noveli barve in zvoki? Izpišite najznačilnejši odlomek.

V delu so neprestano prisotni glasbeni zvoki, ki bralcu omogočajo neposredno življenje v dogajanje. Za zvočnostjo v noveli se skrivajo posameznikove želje, razpoloženje in njegovo psihično stanje. Primeri: cinglanje Tantadrujevih zvončkov in njegovo prepevanje pesmice, ki ni samo pesmica, marveč krik človeka, ki potrebuje pomoči. Tu je tudi Peregrinovo prepevanje, s katerim pritegne vso kmečko množico, ki za trenutek pozabi na svoje težave. Doneči cerkveni zvonovi in doneče orgle, katerim Tantadruj rad prisluhne, ga pomirijo ter popeljejo v svet onkraj življenja, kjer najde srečo in veselje.

Tako kot zvočnost so v noveli pomembne tudi barve, ki pa se večinoma nanašajo na opisovanje zunanjega okolja in oseb. Lep primer je opis župnišča, ki je vse obdano z "zlatom". Vsi štirje norčki vidijo hrano in predmete v župnišču pozlačene. Poleg zlate barve se pojavi tudi srebrna barva, ki jo povzroči sonce na golobih, ki jih Tantadruj opazuje pred cerkvijo, tu pa je še krvavo rdeči mesec, ki ga kmetje razumejo kot grožnjo nove vojne. S pomočjo barv torej Kosmač stopnjuje podobo zunanjega sveta, pri čemer si najraje pomaga z okrasnimi pridevki, ki označujejo barve.

Napišite razmišljanje: JE TANTADRUJEVO ISKANJE SREČE URESNIČLJIVO?

Biti srečen pomeni živeti svoje vrednote, se truditi doseči zastavljene cilje, imeti čisto vest, ... Tantadruj skuša skozi celotno novelo doseči srečo, za katero pa mu je mati povedala, da jo bo dosegel šele po smrti. Bil je preveč drugačen in zato ga ostali niso znali in hoteli sprejeti. Nesprejet človek pa ne more biti srečen, tako je on ostajal zasmehovan in ponižan, kljub temu da drugim ni želel nič žalega. In v tej, zanj težki situaciji, si ni znal predstavljati kaj pomeni biti ljubljen, da je Bog Ljubezen, kaj pomeni biti srečen. Tako mu je mati razložila da zanj ni vse izgubljeno. Verjetno si ni predstavljala, da bo to v njemu vzbudilo tako močno željo po smrti. Smrt mu je postala celo najvišja vrednota! Kako je lahko potem Tantadruj sploh srečen? Na zemlji je to zanj gotovo nemogoče in neuresničljivo. Ne more namreč hkrati umreti, doseči sreče in živeti. Na zemlji je torej obsojen na nesrečo.